

21.4

TORSDAGSSERIEN 9

Musikhuset kl. 19.00

Hannu Lintu, dirigent

Jaan Ots, biträdande dirigent

Kornilios Michailidis, biträdande dirigent

Christoffer Sundqvist, basettklarinet

Emil Holmström, piano

Musikhusets Kör, instud. **Tapani Länsiö**

Osmo Tapio Räihälä: Myriad, (Yles beställning)

20 min

W. A. Mozart: Klarinettkonsert A-dur KV622

30 min

I Allegro

II Adagio

III Rondo (Allegro)

PAUS 20 min

Charles Ives: Symfoni nr 4

31 min

I Preludium (Maestoso)

II Comedy: Allegretto

III Fuga (Andante moderato con moto)

IV Final: Very slowly – Largo maestoso

Paus ca kl. 20.00. Konserten slutar ca kl. 21.00.

Sänds direkt i Yle Tema, Yle radio 1 och på webben yle.fi/rso.

OSMO TAPIO RÄIHÄLÄ

Osmo Tapio Räihäläs bakgrund och konstnärsprofil skiljer sig från de inhemska mainstreamkompositörerna. Hans inkörspor till kompositörsyrket var rockmusiken och han har inte drivit några regelrätta traditionella studier vid ett konservatorium. Däremot har han i några års tid studerat komposition privat för Harri Vuori.

I Räihäläs tidigare produktion kunde de kompositionstekniska utgångspunkterna och det musikaliska materialet variera t.o.m. radikalt mellan olika verk, men så småningom har den fria 12-tonsmusiken etablerat sig som grund för uttrycket. Huvudvikten i Räihäläs produktion ligger på instrumentalmusiken och hans centrala verk omfattar orkestermusik, konserter samt kammarmusik och musik för soloinstrument. Däremot har han bara skrivit några enstaka vokalverk.

Kimmo Korhonen (sammandrag)

OSMO TAPIO RÄIHÄLÄ (f. 1964): MYRIAD

Myriad för kör och symfoniorkester bygger bokstavligen på en myriad av idéer, impulser och erfarenheter. År 2008 höll jag på med att förbereda televiseringen av en RSO-konsert i Johanneskyrkan. De stora läktarna och ekot i kyrkan förde tankarna till renässansens växelkoriga sång där olika körgrupper besvarar varandra som i en di-

alog. Kanske jag kunde använda mig av detta vid något tillfälle? Jag nämnde det för orkesterns intendent Tuula Sarotie som satt bredvid mig och glömde sedan bort det. Till min stora glädje frågade Tuula mig i juni 2013 om jag fortfarande var intresserad av att förverkliga idén. Musikhusets sal erbjuder ju idealiska betingelser. Och vem skulle inte vara intresserad, då RSO kallar?

Det var klart från första början att jag skulle skriva texten själv. Jag hade redan minst – nå ja – myriader av musikaliska idéer men ingen kungstanke vad texten beträffar. Jag visste inte vad jag ville att kören skulle sjunga. Jag förkastade många motiv som jag konstruerat. Konstnärliga knutar öppnar sig ofta på ett överraskande vis så att sinsemellan helt olika idéer och gestalter kommer samman från olika håll, *et voilà*, och faller som av sig själv på plats och bildar ett sammanhängande kollage.

På detta sätt fick *Myriad* sitt tema. Om någon frågar vad texten handlar om, så svarar jag helt enkelt att det är fråga om världen vi lever i, en värld som är ful och vacker, stökig, oerhört mångfasetterad och komplex. Vi vet inte vad som är äkta och vad som är fejk, man demonstrerar för och emot, man hatar och älskar, utför terrordåd och tittar på teve. Och hela tiden har man en jädrans lust att kommentera och vara närvarande. Vi finns till bara om vi visar vår närvaro i sociala medier. Det finns för mycket av allt, man kan inte behärska helheterna, det viktiga är att vi hänger med i realtid. Och när allt kommer omkring blir förklaringarna till världsläget absurda som en komedi av Monty Python.

Texten i *Myriad* är således egentligen ingen berättelse utan den är en stämningssbild. En viktig stämning för mig är storstadens vimmel. Vi har alla våra egna smultronställen och för mig är det den vimlande storstaden Paris; där i vimlet finner jag gång på gång den ensamhet jag längtar efter, bland 12 miljoner andra människor. Jag står t.o.m. ut med bullret, inklusive sopbilarnas buller som avbryter morgonsömnerna. Kompensation för bullret och luftföreningen får jag på stadens caféer där jag beundrar Paris och parisarnas elegans.

Hösten 2014 bodde jag i ett konstnärresidens som byggts på det östtyska barockslottet Wiepersdorf. Jag våndades med min text som föddes med tång. Som tidsfördriv såg jag Jean-Luc Godards film *Pierrot le fou* från år 1965 och plötsligt gav den mig repliker som direkt föll på plats i mitt verk. Det är galet hur väl textcitat som härstammar från år 1962 beskriver vår tid – över 50 år senare! Snart därefter lyckades även Federico Fellinis *Satyricon* (1969) med samma konststycke.

Ursprungliga planer förverkligas sällan som sådana. Ett verk som fick sin första impuls av responsorial sång blev slutligen snarare en komposition för stor symfoniorkester och kör, där dialogen bildar blott en liten men synnerligen teatralisk och onekligen betydande del av kompositionen.

Hurudan är då musiken i *Myriad*? Det kan jag tyvärr inte beskriva i ord. Lyssna själva på stycket och ge era egna sinnen, er egen fantasi fria tyglar!

Osmo Tapio Räihälä

W. A. MOZART (1756–1791): KLARINETTKONSERT

Mozart skrev sin *klarinettkonsert* för vännen Anton Stadler, som uruppförde den i Prag i oktober 1791 under sin vistelse i staden, där han deltog i föreställningarna av Mozarts opera *La clemenza di Tito*. Mozart hade uttryckligen skrivit operans ståtliga klarinettensolon för Stadler och redan tidigare hade dennes känsliga virtuositet gett impulser till den s.k. *Kegelstatttrion* (1786) och *klarinettkvintetten* (1789). Klarinetten var ännu ett relativt nytt instrument och tack vare Stadler inspirerades Mozart att bidra med de första veritabla mästerverken i instrumentets grundreper-toar.

Mozarts klarinettkonsert är enastående skön och poetisk musik i vars dämpat glödande värld glädje och sorg, ljus och skuggor lindar in sig oskiljaktigt i varandra. För att betona konsertens smekande mjuka uttryck utelämnade Mozart de vassaste av träblåsinstrumenten, dvs. oboerna. Solistpartiet utnyttjar med sina snabba registerbyten effektivt instrumentets omfång och hur krävande de än är blir de aldrig ytligt virtuosa. Allting förgylls av konsertens gripande självfulla melodik. Konserten är en representant för Mozarts förenklade, allt klarare men samtidigt förädlade stil under hans sista år.

I konsertens första sats hörs Mozarts personliga konsertstil, där inbördesförhållandet mellan solisten och orkestern

kännetecknas av smidigt samförstånd. Den gör snarare intryck av en förfinad dialog än det slags sjudande drama som senare tiders konsertideal krävde. Den ädla mellersta satsen hör till Mozarts mest gripande och verkningfulla långsamma satser. Den är både klar och själfull; det är som om man där genom en balanserad känsla av lycka skulle tränga djupt in i en värld av sorg. Rondofinalen är till det yttre livfull och flytande men ett antal avvikelser i moll ger stämningen ett förtäckt vemod.

Kimmo Korhonen (sammandrag)

CHARLES IVES (1874–1954): SYMFONI NR 4

Amerikanen Charles Ives karriär hör till de märkligaste i musikhistorien. Han var en framgångsrik affärsman som hade grundat ett av landets i tiden största försäkringsbolag. Samtidigt och nästan i skymundan komponerade han en omfattande och till stor del förbluffande modern musik som man upptäckte först flera år senare i mitten av 1920-talet, då han redan hade slutat komponera. För sin tredje symfoni fick Ives år 1947 det uppskattade Pulitzerpriset – över fyrtio efter verkets tillblivelse.

Fjärde symfonin hör till de centrala monumenten i Ives produktion. Självt hann han höra bara två satser av symfonin som spelades vid en konsert i New York 1927. Hela verket fick sitt uruppförande först år 1965. Då hade 11

år förflutit efter Ives död och ungefär ett halvt sekel efter verkets tillkomst. Symfonin skrevs huvudsakligen under åren 1910–16, men den baserar sig på material som kommit till mellan åren 1898–1911 och som Ives även utnyttjade i många andra verk. Andra satsen som kallas för Comedy har emellertid tillkommit först senare. Uppenbarligen är den ett av Ives sista skapelser från år 1924.

Symfonin har fyra satser men några andra samband med den traditionella symfoniska strukturen finns sedan inte. Den stora orkesterbesättningen kompletteras med en blandad kör i yttersatserna och även orkesterbesättningen har sina märkligheter, bl.a. två saxofoner, en orgel, solopiano samt ett piano med möjlighet för kvartstonsteg. Därtill utnyttjar Ives ställvis rummet och placerar ut mindre instrumentgrupper i salen. Superponerad musik med självständiga rytmer och taktarter medför utmaningar. Vid uruppförandet som leddes av Leopold Stokowski deltog två biträdande dirigenter.

Det rätt korta preludiet domineras av körhymnen *Watchman, Tell Us of the Night*, men där ingår även andra hymner. Den andra "komediska" satsen är verkets strukturellt sett mest komplexa musik med överlappande skikt ofta på gränsen till kaos, men där finns också stillsammare stunder. Den mångfasetterade andra satsen får som motvikt tredje satsens ädla fuga, som bygger på två hymnmelodier. Symfonins djupandliga final ansåg Ives själv vara den bästa musik han skrivit.

Kimmo Korhonen (sammandrag)

HANNU LINTU

Hannu Lintu tillträdde som Radions symfoniorkesters åttonde chefsdirigent i augusti 2013 och fortsätter därmed sitt tidigare framgångsrika mångåriga samarbete med RSO. Under spelåret 2015–2016 dirigerar Lintu 15 konserter i Musikhuset och åker ut med orkestern på turné till Japan och Österrike.

Före RSO var Hannu Lintu konstnärlig ledare för Tammerforsfilharmonin och chefsdirigent för Helsingborgs Symfoniorkester. Därtill har han varit förste gästdirigent för Irish National Orchestra. Lintu arbetar regelbundet även med kammarorkestern Avanti! och var konstnärlig ledare för Avantis sommarfestival 2005.

Utöver de viktigaste inhemska orkestrarna har Lintu dirigerat bl.a. Philharmonia Orchestra i London, BBC Scottish Symphony Orchestra, symfoniorkestrarna i Cleveland, Houston, Minnesota, Detroit och St. Louis, radioorkestrarna i Leipzig och Köln samt Orchestre National de Lyon. Under säsongen 2015–2016 gästdirigerar han bl.a. Islands och Baltimores symfoniorkestrar, Statliga orkestern i Moskva och Souls filharmoniker. I maj 2016 återvänder Lintu till Finlands Nationalopera där han dirigerar Wagners Tristan och Isolde. Tidigare har Lintu dirigerat bl.a. Sallinens Kullervo vid Operafestivalen i Nyslott 2014 och Tannhäuser på Tammerforsoperan 2012. Med Estlands Nationalopera har han spelat in Tauno Pyllkänens opera Mare och hennes son.

Hannu Lintu har gjort ett flertal inspelningar för skivmärkena Ondine, Naxos, Avie och Hyperion. Den senas-

te skivinspelningen är från sommaren 2015, då han spelade in Tjajkovskijs och Mendelssohns violinkonserter med Fumiaki Miura och Tyska symfoniorkestern i Berlin. Många av hans skivinspelningar har fått pris i hemlandet och utomlands. En Grammy-nominering fick Lintu för premiärinspelningen av Einjuhani Rautavaaras opera Kaivos (Gruvan). RSO och Hannu Lintu har även spelat in musik av bl.a. Fagerlund, Berio och Messiaen. Skivan med György Ligetis violinkonsert och orkesterverk utnämndes till Editor's Choice i tidskriften Gramophone i februari 2014. Under säsongen 2015–2016 spelar Lintu och RSO in musik av bl.a. Lindberg, Melartin och Prokofjev.

Hannu Lintu har studerat piano- och cellospel först vid Åbo konservatorium och senare vid Sibelius-Akademien, där hans lärare i orkesterdirigering var Jorma Panula, Atso Almila, Eri Klas och Ilja Musin. Han har kompletterat sin utbildning bl.a. vid sommarakademien i Siena för Myung Whun Chung. Han vann Den nordiska dirigenttävlingen 1994.

JAAN OTS

Jaani Ots är en estnisk pianist och dirigent. Under denna säsong arbetar han som biträdande dirigent för RSO. Ots utexaminerades från Estlands Musik- och teaterakademi 2011 och började sedan studera orkesterdirigering vid Sibelius-Akademien, där han som bäst slutför sina studier. Som utbytesstudent har han även studerat vid Pariskonservatoriet. Ots har också deltagit i mästar-
kur-

ser för Jukka-Pekka Saraste, Thomas Sanderling, David Zinman och Paavo Järvi. Då fick han tillfälle att dirigera bl.a. Joensuu stadsorkester, Ungerska symfoniorkestern och Uleåborgs stadsorkester.

Ots har även haft framgång som trumpetare och han har fått pris i ett flertal piano- och trumpettävlingar i Estland, Lettland, Ryssland och Tyskland.

KORNILIOS MICHAILIDIS

Kornilios Michailidis som är född i Aten studerar orkesterdirigering vid Sibelius-Akademien under ledning av Atso Almila och Hannu Lintu. Tidigare har Michailidis studerat pianospel vid konservatoriet i Aten, vid Ecole Normale de Musique i Paris och vid Indiana University i USA, där han också studerade dirigering.

Kornilios Michailidis har gästdirigerat orkestrar i Aten och Thessaloniki, Toulousekonservatoriets orkester samt Bloomington Symphony Orchestra. Tillsammans med sin kollega Jaan Ots har han grundat projektet Beethoven Now! vars mål är att presentera Beethovens musik ur olika synvinklar. Vid sidan av musik är Michailidis intresserad av att flyga och segla.

CHRISTOFFER SUNDQVIST

Christoffer Sundqvist (f. 1978) tog sitt diplom vid Sibelius-Akademien år 2002 för Anna-Majja Korsimaa. Han fort-

satte sin utbildning vid musikhögskolan i Basel under professor François Bendas ledning. Christoffer Sundqvist vann ett delat första pris vid Crusellklarinetttävlingen 2002. Han har även fått Pro Musica-medaljen samt första pris vid kammarmusiktävlingen Juvenalia i Esbo.

RSO valde år 2004 Christoffer Sundqvist till årets debutant. Under de senaste åren har han uppträtt som solist med nästan alla inhemska orkestrar. Till hans utländska solistgästspel hör BBC Symphony Orchestra, Göteborgs Symfoniker, Estlands nationella symfoniorkester, Nordwestdeutsche Philharmonie, Norrköpings Symfoniorkester, Sinfonieorchester Basel samt den lettiska St. Christopher Chamber Orchestra. Sundqvist har även gästspelat vid Warszawahösten, festivalen Fürstensaal Classix (numera CLASSIX Kempten), Märzmusik-festivalen och West Cork Chamber Music Festival i Irland.

Christoffer Sundqvist är en aktiv kammarmusiker och bl.a. grundande medlem i blåsarkvintetten Arktinen hysteria. En annan viktig kammarmusikensemble för honom är Plus Ensemble från Åbo. Sedan 2013 har Sundqvist varit konstnärlig ledare för Jakobstads Sinfonietta samt tillsammans med Sebastian Fagerlund konstnärlig ledare för festivalen Rusk.

Christoffer Sundqvist har uruppfört Markus Fagerudds samt Sebastian Fagerlunds klarinettkonserter. På hösten 2007 uruppförde han som RSO:s solist tillsammans med Tommi Aalto Aulis Sallinens Dubbelkonsert för klarinet och viola. Med sina kammarmusikensembler har han uruppfört ett fler-

tal inhemska verk av bl.a. P.H. Nordgren, Sampo Haapamäki, Magnus Lindberg och Atso Almila. Sundqvist har ett nära samarbete med Sebastian Fagerlund och förutom klarinettkonserten har han uruppfört kammarmusik av Fagerlund.

Sundqvist har gjort inspelningar för skivbolagen BIS och Alba. Till hans senaste inspelningar hör Fagerlunds klarinettkonsert med Göteborgs Symfoniker för BIS, som fick Emmapriset och väckt stor internationell uppmärksamhet, Peter Eötvös och Aulis Sallinen:s konserter för Alba samt likaså för Alba en skiva med musik av Jukka Tiensuu tillsammans med Plus Ensemble, som fått Emmapriset. Från år 2005 har Sundqvist varit RSO:s soloklarinettist. Christoffer Sundqvist undervisar i klarinettspel vid Sibelius-Akademien och håller regelbundet mästarkurser.

EMIL HOLMSTRÖM

Emil Holmström har nyligen blivit musikmagister vid Sibelius-Akademien, där han studerat pianospel för Erik T. Tawaststjerna, komposition för Veli-Matti Puumala och satslära för Olli Väisälä. Därtill har han kompletterat sin utbildning i Paris under ledning av Marie-Françoise Bucquet. Som musiker har han påverkats i hög grad av sin verksamhet inom Uusinta Ensemble samt inom defunensemble som koncentrerar sig på elektroakustisk musik. Holmström har även ofta synts i kammarorkestern Avanti!:s led. Utöver sitt mångsidiga musicerande på ensemblernivå har Holmström tillsammans med Markus Hohti och Eriikka

Maalismaa grundat festivalen Ristiveto, som arrangerades för första gången på Ateneum i samband med Schjerfbeck-utställningen hösten 2012.

Ett speciellt intresse har Holmström haft för Beethovens musik samt för konsten i början av 1900-talet. Han har uttryckligen satt sig in i den andra Wienskolans tonsättare samt Ferruccio Busoni och Heitor Villa-Lobos musik. Våren 2013 fick Holmström Finska Kulturfondens treåriga arbetsstipendium under vilken tid han koncentrerar sig på sina fortsatta studier med tonvikt på bl.a. Busoni. En av höjdpunkterna under året 2015 var skivan Sonatas för Alba. På den tolkar Holmström tillsammans med Pasi Eerikäinen musik av Beethoven, Bartók och Magnus Lindberg.

MUSIKHUSETS KÖR

Musikhusets Kör (MK) grundades hösten 2011 på initiativ av dirigenterna Hannu Lintu, Jukka-Pekka Saraste och John Storgårds. MK är en symfonisk kör bestående av ca 80 sångare.

Musikhusets Kör samarbetar med alla Musikhusets huvudaktörer: Helsingfors stadsorkester, Radions symfoniorkester och Sibelius-Akademien. Tonsättaren Tapani Lämsiö har ända sedan grundandet varit konstnärlig ledare för kören.

Kören debuterade år 2012 med Ein deutsches Requiem av Brahms tillsammans med Radions symfoniorkester under Jukka-Pekka Sarastes ledning. Det första året kulminerade med Ode till glädjen, Beethovens nionde symfoni med Helsingfors stadsorkester under Leif Segerstams ledning.

MK:s repertoar består huvudsakligen av symfoniska kör- och orkesterverk. Repertoaren planeras långsiktigt tillsammans med Musikhusets huvudaktörer. Körens a cappella-repertoar utgörs av musik skriven för stor kör inklusive vår egen tids musik. MK:s egen a cappella-konsert 'Hymnernas natt' hålls i Musikhusets konsertsal varje år vid tiden för Alla helgons dag.

MK konserterar åtta till tio gånger om året, huvudsakligen i Musikhuset men även vid olika festivaler. Körmedlemmarna är passionerat motiverade amatörsångare.

RADIONS SYMFONIORKESTER

Radions symfoniorkester (RSO) är Oy Yleisradio Ab:s orkester och har som uppgift att producera och befrämja finländsk musikkultur. Orkesterns chefsdirigent är Hannu Lintu som tillträdde sin post hösten 2013. RSO:s hedersdirigenter är Jukka-Pekka Saraste och Sakari Oramo.

Den ursprungliga tiomanna Radioorkestern grundades år 1927. På 1960-talet utvidgades den till en fulltalig symfoniorkester. RSO:s tidigare chefsdirigenter är Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste och Sakari Oramo.

Förutom de stora klassisk-romantiska mästerverken omfattar RSO:s repertoar en hel del nutida musik och orkestern uruppför årligen ett flertal verk som beställt av YLE. Till RSO:s upp-

gifter hör även att förse radions arkiv med friköpta inspelningar av hela den inhemska orkesterrepertoaren. Under spelåret 2015–2016 uruppför orkestern sex verk som beställts av Yleisradio Ab. Därtill består programmet bl.a. av pianokonsert av Beethoven och Prokofjev, symfonier av Schumann och Brahms samt Mendelssohns oratorium Elias. Till orkesterns gästartister hör bl.a. pianisterna Murray Perahia, Nelson Freire och Andrés Schiff, dirigenterna David Zinman, Tugan Sohijev och Manfred Honeck samt sopranen Karita Mattila och mezzosopranen Anne Sofie von Otter.

RSO har spelat in på skiva musik av bl.a. Ligeti, Eötvös, Nielsen, Hakola, Lindberg, Saariaho, Sallinen, Kaipainen och Kokkonen samt premiärinspelningen av Armas Launis opera Aslak Hetta. Orkesterns skivor har fått pris av bl.a. BBC Music Magazine, Académie Charles Cros och MIDEM Classical. RSO:s skiva med Ligetis violinkonsert och verk för orkester valdes till Editor's Choice i tidskriften Gramophone i februari 2014.

RSO företar regelbundet konsertturnéer på olika håll i världen. Under säsongen 2015–2016 uppträder orkestern under Hannu Lintus ledning i Japan och i Österrike.

RSO:s radiokanal, Yle Radio 1, radierar alla orkesterns konserter. I allmänhet sänds såväl de utländska som inhemska konserterna direkt. Konserterna kan även avlyssnas på RSO:s webbsidor (yle.fi/rso) och ses live i hög resolution. En stor del av konserterna televiseras också direkt på Yle Teema.